

PŘÍLOHA P I: VZOR DOTAZNÍKU

Vážená paní kolegyně, vážený pane kolego,

dovoluji mi, abych se na Vás obrátil s prosbou o vyplnění dotazníku, který je zaměřen na zjištění Vašich postojů k tématům formální sociální kontroly při řešení projevů rizikového chování dětí a mladistvých v souvislosti s nelegálními návykovými látkami. Dotazník je rozdělen do třech tematických okruhů a obsahuje celkem 30 otázek. Velmi mě zajímá Váš odborný i osobní postoj k předloženým otázkám, které budu vnímat jako cenný odraz Vaší odborné zkušenosti a samozřejmě uvítám i Vaše poznámky a doplnění. Výsledky dotazníkového šetření budou využity v rámci mé rigorózní práce na Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně. Děkuji Vám za spolupráci a rád Vám v případě zájmu poskytnu zpětnou vazbu formou zaslání svých souhrnných zjištění a jejich interpretací.

Mgr. Jakub Frydrych

Muž **Žena** **Profese:** *vyberte z nabídky* **Kraj:** *vyberte z nabídky* **Délka praxe:** *vyberte z nabídky*

Stojím o zpětnou vazbu: *vyberte z nabídky* **Vzdělání:** *vyberte z nabídky*

Rizikové faktory

Uveďte, prosím, jednu preferovanou variantu postoje ke každé otázce.

Pro vznik a rozvoj rizikového chování spojeného s nelegálními návykovými látkami v adolescenci je z mého pohledu nejvýznamnějším faktorem:

		souhlasím	spíše souhlasím	spíše nesouhlasím	nesouhlasím	nevím
1.	Absence přiměřeného dohledu zákonných zástupců, dysfunkční rodinné prostředí.					
2.	Vysoká dostupnost nelegálních návykových látek.					
3.	Společenská a mediální tolerance k zneužívání nelegálních návykových látek.					
4.	Neefektivní protidrogová prevence.					
5.	Nízká úroveň vymáhání práva, legislativní prostředí.					
6.	Výchova bez pravidel a vyváženého vztahu práv a povinností.					
7.	Malá dynamika pomoci i sankce ze strany institucí, formalismus.					
8.	Lhostejnost okolí, nízká míra neformální sociální kontroly.					
9.	Kvalita trávení volného času a skladba vrstevnické skupiny a její hodnoty.					
10.	Genetické a osobnostní predispozice.					

Vlastní poznámka či doplnění (uvádějte, prosím, s číslem příslušné otázky, kterou komentujete nebo ke které poznámka směřuje):

Kontrolní a regulační legislativa

Uved'te, prosím, jednu preferovanou variantu postoje ke každé otázce.

Deficity formálních řešení projevů rizikového chování spojeného s nelegálními návykovými látkami v adolescenci z mého pohledu spočívají v tom, že:

		souhlasím	spíše souhlasím	spíše nesouhlasím	nesouhlasím	nevím
1.	Platná právní úprava není důsledně vymáhána a sankce negraduje.					
2.	Jsou oficiální procedury vysoce formalizované a pomalé v efektu na chování dítěte.					
3.	Legislativa vychází z protichůdných konceptů a není orientována k jednomu cíli.					
4.	Měkká usměrňující, omezující a výchovná opatření nikdo nekontroluje a nevyvozuje důsledky z jejich porušení.					
5.	Na experiment s nelegálními návykovými látkami se v adolescenci pohlíží jako na normativní součást dospívání.					
6.	Jsou počáteční a méně závažné projevy rizikového chování neřešeny a bagatelizovány.					
7.	Jsou nedůsledně postihována jednání dospělých, kteří porušují své povinnosti.					
8.	Jsou zainteresované instituce a jejich kompetence nekompatibilní.					
9.	Je nedostatečně deklarován a posilován společenský zájem na tom, aby se nelegální návykové látky neužívaly.					
10.	Neexistuje vyvážený vztah mezi právy a povinnostmi a kompetencemi k vynucování jejich dodržování.					

Vlastní poznámka či doplnění (uvádějte, prosím, s číslem příslušné otázky, kterou komentujete nebo ke které poznámka směřuje):

Návrhy změn s potenciálem zlepšení současného stavu

Uveďte, prosím, jednu preferovanou variantu postoje ke každé otázce.

Snížení výskytu projevů rizikového chování spojeného s nelegálními návykovými látkami v adolescenci lze docílit prostřednictvím:

		souhlasím	spíše souhlasím	spíše nesouhlasím	nesouhlasím	nevím
1.	Kvalitních a efektivních programů primární prevence.					
2.	Posílení sítě služeb a intervencí, které budou cílit na experimentální uživatele nelegálních návykových látek.					
3.	Zpřísnění legislativy regulující propagaci životního stylu spojeného se zneužíváním nelegálních návykových látek.					
4.	Zvýšení finanční podpory organizací, které pracují smysluplně s volným časem dětí.					
5.	Důsledné mezioborové spolupráce všech zainteresovaných institucí s cílem dosažení změny.					
6.	Posílení kompetencí škol a školských zařízení.					
7.	Zvyšování právního vědomí rodičů a ostatních dospělých, kteří s dětmi přicházejí do styku.					
8.	Snížení hranice množství nelegálních návykových látek, které jsou přestupkem. (nyní např. 10g konopí, 4 tbl. extáze, 1,5g metamfetaminu, 1g kokainu)					
9.	Zákazu užívání nelegálních návykových látek ve veřejném prostoru.					
10.	Dekriminalizací nakládání s některými nelegálními návykovými látkami, které mají nízký stupeň zdravotních rizik.					

Vlastní poznámka či doplnění (uvádějte, prosím, s číslem příslušné otázky, kterou komentujete nebo ke které poznámka směřuje):

PŘÍLOHA P II: VZOR INFORMOVANÉHO SOUHLASU

INFORMOVANÝ SOUHLAS

Byl/a jste požádán/a o rozhovor, který je součástí kvalitativní části smíšeného výzkumu mé rigorózní práce. Výzkum probíhá v rámci mého rigorózního řízení na Fakultě humanitních studií Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně.

Tématem práce je: **Sociální kontrola a prevence v kontextu rizikového chování v oblasti zneužívání nelegálních návykových látek.**

Vaše účast ve výzkumu spočívá v poskytnutí rozhovoru, který bude nahráván na záznamové zařízení. Rozhovor bude přepsán do písemné podoby a následně analyzován.

Základní informace o podmínkách Vaší spolupráce na výzkumu:

- Vaše spolupráce na výzkumu je dobrovolná.
- Vaše anonymita je zaručena, v prepisech rozhovorů budou odstraněny všechny identifikační údaje.
- Výzkumník zachová mlčenlivost o Vašich osobních údajích.
- Přepis rozhovoru Vám bude zaslán k autorizaci.
- Všechny materiály i záznamy budou do 2 let od odevzdání práce zničeny.
- Svůj souhlas s účastí ve výzkumu můžete kdykoliv odvolat.
- Jeden výtisk informovaného souhlasu zůstává Vám.

Děkuji za Váš zájem o účast ve výzkumu a žádám Vás o poskytnutí informovaného souhlasu. Svým podpisem potvrzujete, že jste byl/a seznámen/a s podmínkami spolupráce na výzkumu a že jste jim porozuměl/a. Podpisem také vyjadřujete souhlas se svou účastí v tomto výzkumu, poskytnutím rozhovoru a nahráním záznamu Vašeho rozhovoru na záznamové zařízení.

Podpis informanta:

Jméno výzkumníka: Mgr. Jakub Frydrych

tel:

email:

V ..... dne .....

PŘÍLOHA P III: UKÁZKA TRANSKRIPTU – KÓDOVÁNÍ

Jméno a příjmení : [REDAKCE]

Datum: 27.8.2020

Čas rozhovoru: 48:17

Místo rozhovoru: pracoviště (Praha)

Délka praxe: 25 let

Profese: zaměstnankyně nestátní neziskové organizace orientované na služby uživatelům nelegálních návykových látek

1	Nejčastěji asi s marihuanou, potom s amfetaminy, s MDMA,	PROJEVY	<u>PROJEVY</u>
2	MDMA a pervitinem. S opiáty jen výjimečně. Ono nejde	PŘÍZVUKY	
3	házet všechny mladé do jednoho pytle. Taky se nedají dělit		
4	jenom podle užívané návykové látky, protože jich mnoho	VLIVY	<u>KOITUPADŠT</u>
5	užívá spoustu látek v různých kontextech. Na začátku jsou		<u>VDLAVÝ ČAS</u>
6	to experimenty s marihuanou, potom s amfetaminy, to	PROJEVY	
7	nejvíc na festácích a v klubech. Spousta lidí to bere a	SPOL. TOLERANCE	
8	normálně studují, pracují a fungují. Okolí, tedy jako	VLIVY	
9	rodiče a zaměstnavatelé to o nich obvykle vůbec nevědí.		<u>SPOL. TOLERANCE</u>
10	Na začátku uživatelské kariéry k nám přivlečou rodiče	DEFICITY	<u>SPOL. KONTROLA</u>
11	zaseknutého puberťáka, u kterého našli jointa nebo tablety	PROJEVY	<u>RUMIKOŠ</u>
12	extáze. Po počáteční hysterii, když se nám podaří zklidnit	ŠANCE	<u>DOPLĚD</u>
13	rodiče a navázat kontakt, tak s tím dále pracujeme. Je		<u>VDLAVÝ ČAS</u>
14	pravda, že někteří mladí na tom hodně ujíždějí. Na střední		<u>SPOLUPRACE</u>
15	škole se vykašlou na učení, na rodinu a jedou si nekonečně	PROJEVY	<u>VÝM. PRÁVA</u>
16	mejdan. Leze to dost do peněz a tak se často namotaj k	VLIVY	
17	nějaké trestné činnosti. To je většinu lidí z normálních		<u>SPOL. KONTROLA</u>
18	rodin pořádná facka, která je často srovná. Tam, kde je to	VLIVY	<u>VLIVY</u>
19	špatně v rodině, se problém většinou prohlubuje. Ono	PŘÍZVUKY	<u>LIDSKÉ ZODNE</u>
20	obecně je užívání drog spíš signál o tom, že je někde něco		<u>OSOBNOST</u>
21	špatně. Po osmnáctém roku věku se lidem pomáhá hůř,	DEFICITY	<u>PROSTŘEDÍ</u>
22	protože se cítí absolutně svobodní a nezávislí a nechtějí si		
23	nechat od nikoho do života mluvit. Jsou mladí, zdraví a	VLIVY	<u>VDLAVÝ ČAS</u>
24	silní a mají pocit, že oni určitě závislí nikdy nebudou,		<u>ZÍVNUTNÍ STYL</u>
25	protože to se stává jenom loserům. Nevím, já tyhle pevné		

26 kategorie neuznávám, v praxi jsem se mnohokrát setkala s
 27 tím, že papírově bylo všechno v pořádku a stejně to
 28 dopadlo špatně. Asi je to mix osobnostního nastavení,
 29 vlivu rodinného prostředí, příležitostí, konvence ve
 30 vrstevnické referenční skupině a obecného nastavení ve
 31 vztahu k drogám v celé společnosti. V dnešní době je
 32 příležitostný a ohraničený experiment s nelegálními
 33 drogami v dospívání spíš normou, u marihuany alespoň
 34 určitě. Je to trochu dané i školou a okruhem zájmů dítěte a
 35 rozhodně i rodiči, jak moc dítě mají pod dohledem a hlavně
 36 do jakého věku. Jsou výjimky, mimořádně talentované děti
 37 na přírodní vědy, sport, hudbu a tak. Asi největší riziko je
 38 obecně rodinné prostředí, to vtiskává dítěti převážnou
 39 většinu vzorců chování a má schopnost ho ovlivňovat.
 40 Druhým a z mého pohledu iniciačním rizikovým faktorem
 41 je vrstevnická skupina, se kterou dítě tráví svůj volný čas.
 42 S volným časem samozřejmě souvisí i ta příležitost, často
 43 se lidí ptám, jak se drogám namotali a často slyším, že z
 44 nudy a potřeby nějak rozbít stereotyp volného času, který
 45 nemá žádné hranice ani náplň. Dostupnost drog je také
 46 rizikový faktor, ale chápu, že nejde mít namazaný krajíc
 47 po obou stranách. U nás nekriminalizuje policie uživatele
 48 za užívání a držení malých množství drog, ale na druhé
 49 straně si zejména mladí lidé si z přestupku nic nedělají a
 50 převážná většina distribuce jede jako vzájemná výpomoc
 51 mezi lidmi co se znají. Nahazovat děti zpátky do
 52 konvenčního života je fakt hodně složité a proto považuju
 53 za další rizikový faktor i takovou tu neohraničenost
 54 pravidel okolo drog a tu věčnou diskusi v médiích o
 55 legalizaci a lidských právech. To je legitimní debata mezi
 56 dospělými, ale ne vůči dětem, které si z toho vybírají jen
 57 to, co se jim hodí a v problematickém věku, kdy nevědí co
 58 sami se sebou, jim to jenom motá hlavu. Za nebezpečné

OSOBNOST
RODINA
DOHLED
DOSTUPNOST
VZTĚHŮ
 SPOL. TOL.
 DEFICITY
 VLIVY
SPOL. TOLERANCE
SYNERGIE
RODINA
 PŘÍJEMY
RODINA
VZORY
VLIVY
VZTĚHŮ
 VLIVY
 PŘÍJEMY
VLIVY
DOSTUPNOST
 VLIVY
SPOLUPRÁCE
VM, PRÁVO
 LEGISLATIVA
VM. PRÁVA
SPOLUPRÁCE
 VLIVY
 SPOL. TOLERANCE
 DEFICITY
 VLIVY
 OSOBNOST
SYNERGIE
PREVENCE
VLIVY

59 považuju kladení užívání drog do protikladu s konvenční
60 konzumní společností a děláním alternativy vůči
61 nespravedlnostem v sociální oblasti. Převážná většina
62 mladých z téhle pózy vyrostle, ale napáchá to spoustu škod
63 v jejich sociálním okolí a někdy i nevratných. Otevřená a
64 přiměřeně důsledná výchova rodiči, zájem a schopnost se
65 zajímat a kontrolovat volný čas dětí, osobní příklad ve
66 vztahu k veškerému závislostnímu chování. Nastavení
67 pravidel, uplatňování odměn a trestů a udržení důvěry
68 mezi rodičem a dítětem. Ve škole je to zase nastavení a
69 hlavně vynucování pravidel, dobrá a otevřená atmosféra v
70 třídním kolektivu, živý zájem učitelů nejen na vzdělávání,
71 ale i na aktivní komunikaci o potřebách dospívajících dětí.
72 Protektivním faktorem je také zdravá vrstevnická skupina,
73 která má nějaký normální zájem. Úskalí vidím v tom, že
74 jsou buď děti, které rodiče zaměstnávají volnočasovými
75 aktivitami tak, že nevědí, kde jim hlava stojí nebo je to
76 opačný extrém a rodiče nechávají děti napospas ulici, ať už
77 proto, že na to nemají peníze nebo prostě nejsou na takové
78 trávení volného času sami osobnostně nastavení. Trochu se
79 v tom odrážejí sociální rozdíly ve společnosti, děti ze
80 středních vrstev s normálním rodinným zázemím padají do
81 závislostí, když mají nadbytek volného času a peníze. Děti,
82 kde v rodinách něco hapruje, se samozřejmě utíkají do
83 vrstevnických skupin, kde si rozumí s ostatními a potom
84 záleží jenom na tom, co děti ve volném čase vlastně dělají.
85 Jsem pro liberální výchovu, ale fakt není pro každého, ani
86 z pohledu rodičů, ani dětí. U dětí, se kterými jsem se
87 setkala, je často přítomná nějaká genetická predispozice
88 nebo osobnostní porucha, sociální, chování nebo učení.
89 Limity jsou asi v tom, že žádný trest sám o sobě nezmění
90 chování člověka. Může mu dát najevo, že jeho chování je
91 přes čáru a to různými způsoby, ale vlastní chování a

Vlivy

DEFICITY

SYNERGIE

PROJEVY

OSOBNOST

PŘÍČINY

VZORY

SPOL. TOLERANCE

RODINA

Vlivy

SPOLUPRÁCE

OSOBNOST

SYNERGIE

RODINA

Vlivy

PŘÍČINY

PROJEVY

Vlivy

SPOL. TOLERANCE

SPOLUPRÁCE

OSOBNOST

VYM. PRÁVA

SPOL. KONTROLA

Vlivy

RODINA

VZORY

SPOL. KONTROLA

SPOLUPRÁCE

Vlivy

Vlivy

PREVENCE

RODINA

Vlivy

RODINA

SPOL. KONTROLA

RODINA

Vrstevnická

OSOBNOST

SPOLUPRÁCE

SYNERGIE